

Weten hoe iets werkt

kroniek Nicolaas Matsier toont zich aanhanger van het hogere knutselen.

nicolaas Matsier is een zoon uit het huwelijk tussen de Poolse dichteres Wislawa Szymborska en de Engelse praktische

cultuurhistoricus Richard Sennett. Szymborska schreef, naast poëzie, lange tijd ook korte essays over behangen, over de kindertijd van dieren of het jaargetijde van de bloeiende appelbomen, in Nederland verzameld onder de titel *Onverplichte lectuur* (1998). Het zijn doorgewone onderwerpen die worden behandeld alsof ze van eminent gewicht zijn. Matsier deed iets dergelijks in *Dicht bij huis* (1996) en *Een sluimerend systeem* (1998). Richard Sennett is de schrijver van *The Craftsman*, een levendige cultuurschiedenis van de ambachtsman en de vakman, van de Romeinse stenenmakers tot de meesterdrukkers van de Verlichting. Het is geschreven door een liefhebber van het vernuft en de aandacht die bij vakmanschap komen kijken. In zijn nieuwste boek *Lof der stenen* heeft Matsier het handenwrijvend over een 'onverbeterlijk precieze' ingenieur.

Alle drie zijn ze aanhangers van het hogere knutselen. Ze scheppen er genoeg in te weten hoe iets gemaakt wordt, hoe iets werkt, wat de geschiedenis ervan is en zien met tevredenheid hoe goed iets in elkaar zit – of het nu om een machine, een taal, een gereedschap, een kunstwerk of een gebouw gaat. In *Lof der stenen* heeft Matsier het over ruïnes, praalgraven, douanekantoren, kathedralen, gedenknaalden, herenhuizen, forten, hijsbalken, polders en paleizen. Geen

hevig moderne onderwerpen, maar bij Matsier worden ze vanzelf bij de tijd door de even serieuze als ironische tevredenheid waarmee hij erover schrijft. Ik denk niet dat ik gauw een verhandeling over de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie zou lezen, het door Matsier 'briljant' genoemde verdedigingswerk dat sinds de zestiende eeuw bestaat uit het onder water laten lopen van land ('inundatie'), zodat de vijand niet verder kan. Matsier beschrijft met tevreden verbazing hoe al tijdens de Tachtigjarige Oorlog tactisch gebruik werd gemaakt van ons land en ons water, terwijl de vijand nauwelijks iets kon zien van wat er in stelling werd gebracht.

Het concept van de Waterlinie was even briljant als tragikomisch. De forten die ervoor werden gebouwd kregen te maken met steeds nieuwe militaire uitvindingen, zoals dat van 'het getrokken geschut' en de brisantgranaat die alles zomaar in puin kon veranderen. Ook moest het in de winter niet al te hard gaan vriezen: dan kwam de vijand over het ijs naar je toe. Matsier is zich er glimlachend van bewust dat alles wat hij te weten komt over die forten, hijsbalken, paleizen en ruïnes tot de 'roemloze kennis' behoort. Dat is een soort weten dat alleen maar dient voor de aangename stoffering van je geest. Je koopt niks voor je kennis over de obelisk in Heemstede of over wat het mausoleum van Comenius in Naarden doet, maar des te beter.

In het schitterende boek van Richard Sennett (in het Nederlands vertaald als *De ambachtsman*) gaat het ook over de motieven waarmee men werkt. Kants motief was: begrip over jezelf opdoen, Moses Mendelssohns motief was: een standaard voor jezelf opwerpen. Dat van Diderot en zijn encyclopedisten was: dit werk goed willen doen omwille van het werk. Alle drie zijn het respectabele motieven, maar volgens mij voelt Matsier zich het meest thuis bij dat van Diderot. ■

Het concept van de Waterlinie was 'briljant'

Carel Peeters' literaire kroniek verschijnt maandag en vrijdag om 15.00 uur op www.vn.nl/boeken

Kira Wuck
Finse meisjes

★★★★☆
door Rob Schouten

poëzie In het debuut van slamkampioen Kira Wuck (1978), van Indonesisch-Finse afkomst, draait het steeds om menselijke betrekkingen, familiebanden, liefde, vriendschap. Maar anekdotisch is het allerminst. Integendeel, over alles hangt een

waas van geheimzinnigheid en magie. Steeds wordt er iets opgetild, bijvoorbeeld in de wasserette waar je 'voordat je het weet samen in een flamencobar belandt'. Zelfs in de illusievolle overblijvers van de maatschappij ziet deze dichteres nog iets moois: 'Zijn ziel heeft de pureermachine niet overleefd / nu leeft hij verfijnd'.

Alle mensen lijken familie van elkaar in *Finse meisjes*, en zo zie je omgekeerd in al die gedichten over anderen de maakster terug met haar gevoelige oog voor ieders uitzonderlijkheid. Een ontvankelijk meisje in een vreemde wereld. Tegelijkertijd is dit kruidige, krachtige poëzie. Maar soms zou het nog iets heksachtiger mogen zijn, zoals in de laatste regels: 'we halen er een spiegelte bij / als het niet beslaat – / dan ben je vertrokken'.

Podium, 56 p., € 15,-

Lucas Hirsch
Dolhuis

★★★★☆
door Rob Schouten

poëzie Lucas Hirsch is een potig dichter die de lezer geen stroop om de mond smeert: 'Vergeet niet dat alles poëzie is vandaag de dag' schrijft hij in het laatste gedicht van *Dolhuis* en dat betekent in zijn geval dat het om

de strijd om het bestaan gaat, agressie, onmenselijkheid. Hij schrijft met een 'pistool in mijn schoot' en zou graag een Tokkie aan stukken snijden of 'dat spuitlijf volkwakken'. Hirsch' gedichten zitten vol hufters. Iemand komt gewoon met een blote pik de trein binnen, maar pas als hij met zijn andere hand een boek gaat lezen, wordt alles anders, oftewel: het traditionele literaire bedrijf is ongewoon geworden. Hirsch' 'gitzwarte psalmen' zijn onthutsend en grappig tegelijk. In een zelfreflecterend gedicht geeft hij toe ook evengoed een sukkel te zijn en in de laatste afdeling lijkt het met de wereld zelfs nog goed te komen: 'Wuif met je pompons / dan wekken we vreugde op'. Messcherpe gedichten, niet om in te geloven want Hirsch drijft het graag op de spits, maar prima spul om je weltschmerz aan te slijpen.

Arbeiderspers, 70 p., € 18,95